

Bewustzijn als biologisch verschijnsel

Wim van de Grind

Bewustzijn vinden we alleen in levende dieren, al weten we nog niet hoever terug in de evolutie dit verschijnsel is ontstaan. Daarmee is het een biologisch probleem. Om het te kunnen onderzoeken is een algemene diersoort-onafhankelijke operationele definitie nodig. Ik zie vrijwillige (niet-reflexmatige) reproduceerbare rapportage (taal, muziek, lichaamstaal, geurtaal, enz) als enig wetenschappelijk hanteerbaar criterium voor het optreden van bewuste ervaringen. Die rapportage moet objectief (dus door anderen en reproduceerbaar) gekoppeld kunnen worden aan de externe en interne variabelen die een organisme beïnvloeden. We zullen op enkele voorbeelden ingaan. Processen in het brein die correleren met rapporteerbaarheid noemen we neuronale correlaten van bewustzijn (NCB). Ook hiervan bespreek ik enkele voorbeelden. De vraag waarom bewustzijn geëvolueerd is kan dan op zeer voorlopige wijze worden beantwoord. Waarom sommige hersenprocessen wel en andere niet samengaan met een bewuste ervaring is nog niet duidelijk. We moeten onze fantasie hier in toom houden tot er meer gegevens uit hersenonderzoek ter beschikking zijn.